

PRYSZCZYCA

Pryszczyca (Foot and mouth disease - FMD) jest zakaźną i zaraźliwą chorobą wirusową zwierząt parzystokopytnych domowych oraz dzikich.

Na zakażenie najbardziej wrażliwe jest bydło, następnie świnie, owce i kozy.

Chorobę wywołuje wirus z rodzaju Aphtovirus należący do rodziny Picornaviridae. Kraj, w którym wystąpi FMD, narażony jest na bardzo duże straty ekonomiczne w przemyśle mięsnym oraz hodowli, a także obowiązkową likwidację stad, w których stwierdzono zakażenie.

Drogi zakażenia:

Zakażone zwierzęta wydalają wirus z wydychanym powietrzem, wydzielinami oraz wydaliniami. Największa koncentracja wirusa znajduje się w płynie surowicznym i nabłonku pojawiających się pęcherzy. Zwierzęta mogą być nosicielami wirusa nawet do kilku lat.

Źródła zakażenia:

- zakażone zwierzęta;
 - ślina, mleko, kał, pasza, woda, żłoby, podłogi, pastwiska, skóra, wełna;
 - mięso i jego przetwory nie poddane odpowiedniej obróbce;
 - nasienie i zarodki;
 - wektory mechaniczne: środki transportu, narzędzia i sprzęt używany przy pracy ze zwierzętami wrażliwymi, ręce, odzież i obuwie obsługi, gryzonie, ptaki;
 - odpadki kuchenne.
-

Objawy choroby:

- pęcherzyki i pęcherze występujące na w jamie gębowej, na wargach, języku, w okolicy otworów nosowych oraz na wymieniu, strzykach, w szparze międzypalicowej i na koronkach racic, po ich pęknięciu – nadżerki;
- temperatura ciała podwyższona o 1,5 - 2,50°C;
- apatia;
- obfite ślinienie, otwieranie jamy ustnej z charakterystycznym cmokaniem, utrudnione przeżuwanie i utrata łaknienia - w szczególności u bydła;
- spadek mleczności aż do całkowitego zaniku;
- kulawizna jednocześnie na wiele kończyn, sztywny chód;

- nie wielka śmiertelność zwierząt wśród dorosłych;
 - zwierzęta młode (cielęta, prosięta, jagnięta) są bardzo wrażliwe i często padają z powodu zapalenia mięśnia sercowego bez innych oznak choroby;
-

Ochrona zwierząt przed chorobą

W celu ochrony stada przed wniknięciem wirusa pryszczycy należy pamiętać, żeby zwierzęta wprowadzane do stad musiały pochodzić z wiadomego źródła i być oznakowane, a jeżeli pochodzą z innego kraju - zaopatrzone w świadectwo zdrowia potwierdzające ich pochodzenie i status zdrowotny. Należy bezwzględnie przestrzegać zasad bioasekuracji.

Występowanie pryszczycy w Polsce

Ostatni przypadek FMD w Polsce stwierdzono w 1971 r. Polska jest uznana za kraj urzędowo wolny od tej choroby przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt (WOAH). W związku z sytuacją epidemiologiczną w Niemczech, na terenie województw graniczących z Niemcami wprowadzone zostały rygorystyczne kontrole transportów zwierząt wjeżdżające na terytorium Polski. Kontrole prowadzone są przez Policję, Straż Graniczną, Inspekcję Transportu Drogowego, Krajową Administrację Skarbową, we współpracy z Inspekcją Weterynaryjną. Uchybienia w transporcie przesyłek zwierząt, w tym niekompletna dokumentacja lub jej brak, może spowodować zakaz dalszego transportu zwierząt oraz dotkliwe skutki dla organizatora transportu, w tym nakaz zabicia zwierząt.

Transport zwierząt:

Pryszczycyca może rozprzestrzeniać się m.in. za pośrednictwem pojazdów i punktów skupu bezpośrednio lub przez ściótkę, obornik, ziemię, narzędzia i przedmioty.

Upewnij się, że pojazdy przewożące zwierzęta i miejsca ich przetrzymywania są zawsze czyste i utrzymywane w dobrym stanie.

Aby zachowanie czystości było skuteczne podejmij następujące kroki:

1. Oczyszczanie – zeskrob, wyszoruj i zamieć wszystkie powierzchnie, aby usunąć wszystkie odpady organiczne. Zawsze noś odpowiedni ubiór ochronny (najlepiej jednorazowy). Natychmiast po sprzątnięciu zmień go lub wyrzuć wraz ze wszystkimi odpadami.

2. Mycie – zmoć wszystkie powierzchnie wodą i detergentem, następnie je umyj poprzez spryskanie, wycieranie lub szorowanie. Najlepiej użyć do tego myjki parowej lub wysokociśnieniowej.
3. Dezynfekcja – upewnij się, że środki dezynfekcyjne zostały zastosowane zgodnie z ich przeznaczeniem, zastosowano zalecane poziomy stężenie i czas kontaktu, a użyte środki są skuteczne do dezaktywacji wirusa pryszczycy. Zwróć uwagę, że wirus jest wrażliwy na środki dezynfekcyjne kwasowe jak i zasadowe, a niewrażliwy na rozpuszczalniki organiczne (np. alkohol).
4. Śledzenie – prowadź aktualne rejestry sprzętu, pojazdów i ładunków. Sprzątanie i dezynfekcję pojazdów i miejsc czasowego przetrzymywania zwierząt dokumentuj i przestrzegaj terminów.

Stosuj maty dezynfekcyjne lub urządzenia odkażające pojazdy wjeżdżające na teren prowadzonej działalności w miejscach wjazdu lub wyjazdu (punkty skupu, bazy, miejsca gromadzenia, gospodarstwa).

Przed transportem zwierząt przeanalizuj bieżącą sytuację dot. występowania pryszczycy. Unikaj przejazdu przez obszary objęte ograniczeniami (obszar zapowietrzony i zagrożony) oraz w ich pobliżu.

Dezynfekcja:

Wybierając środek do dezynfekcji należy zwrócić uwagę na następujące aspekty:

- **spektrum działania na drobnoustroje:** produkt powinien wykazywać działanie wirusobójcze;
- **zakres temperatur:** środek dezynfekcyjny powinien być skuteczny zarówno w wysokiej, jak i niskiej temperaturze w budynku;
- **bezpieczeństwo działania środka dezynfekującego:** produkt powinien być biodegradowalny, nie wymagający sputkiwania, nie powinien korodować z elementami wyposażenia;
- **zakres stosowania:** produkt powinien służyć do dezynfekcji budynków, wyposażenia, ziemi wokół budynku, samochodów, obuwia, mat dezynfekcyjnych i basenów przejazdowych.

Należy pamiętać ponadto, że dezynfekcję obiektów inwentarskich należy przeprowadzać w systemie pomieszczenie puste-pełne oraz dbać o codzienne rutynowe działania jak dezynfekcja rąk, obuwia, pojazdów itd.

W przypadku konieczności zachowania szczególnych środków ostrożności przy stosowaniu produktu biobójczego, w celu zapewnienia bezpieczeństwa osób je stosujących, zwierząt przybywających w pomieszczeniach, w których produkty

stosowano, a także środowiska (wody, gleby) właściwym jest nawiązanie kontaktu z profesjonalną firmą prowadzącą dezynfekcje.

Wykaz produktów biobójczych dopuszczonych do stosowania na terytorium Polski dostępny jest na stronie internetowej Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych Produktów Biobójczych: <https://www.gov.pl/web/urpl/wykaz-produktow-biobojczych3> oraz w biuletynie informacji publicznej pod adresem: <https://www.gov.pl/web/urpl/wykaz-produktow-biobojczych2>.

Produkty biobójcze przeznaczone do stosowania w higienie weterynaryjnej należą do grupy produktowej PT3 i są przeznaczone do utrzymania higieny weterynaryjnej w miejscach hodowli, przetrzymywania i transportu zwierząt.

Każdorazowo przed dokonaniem wyboru produktu biobójczego do celów dezynfekcyjnych należy upewnić się, że dany preparat wykazuje działanie **wirusobójcze**, a w przypadku profilaktyki anty pryszczycowej **nie jest wytworzony na bazie środków jodoforowych, fenolu czy czwartorzędowych związków amonowych**. Informacja ta zawarta jest ulotce produktu biobójczego lub w materiałach informacyjnych towarzyszących danemu produktowi.

Produkty biobójcze należy stosować ściśle według wskazań producenta.